

Randbøl til Skodborg/Jels

Randbøl til Skodborg/Jels

Jernaldermarker og tyske mursten. 116 Et par hundrede røser (stendynger) fra ældre jernalder viser et øjebliksbillede af jernalderbøndernes arbejde med at fjerne sten fra gamle jernaldermarker. Mellem plantagens slørende graner ligger også en række militære anlæg fra 2. Verdenskrig til støtte for Vandel Flyveplads.

Rygbjergstenen - runer tæt på at ende som vejsten. 117 På en lille hedelod står en runesten på en lav høj. Runerne var tæt på at have endt som vejsten. Stenhuggeren havde kløvet stenen, før runeindskrifterne dukkede frem. Samlet med cement og placeret på sin oprindelige plads fortæller stenen tydeligt om det skæbnsvangre møde med stenhuggeren.

Et virvar af vejspor. 118 Her får du oplevelsen af et stykke oprindeligt Hærvej. Der var ikke kun én vej – men et netværk af mindre veje, der tilsammen dannede det, vi i dag kalder Hærvejen. På det lille hedeareal har en fredning fastholdt et øjebliksbillede af, hvordan Hærvejsstrøget med et virvar af ydmyge grus- og hulvejsspor har set ud.

Hamborggårdstenen. 119 En kæmpe vandreblok på omkring 50 tons, som er ført hertil med isen fra Ålandssøerne for 20-25.000 år siden. Til stenen er knyttet folkesagnet om kong Harald Blåtand, der ville slæbe en stor sten til sin mors grav i Jelling. Harald måtte imidlertid efterlade stenen, da han fik melding om, at hans søn Svend Tveskæg havde gjort oprør mod ham.

Iron Age fields and German bricks. 116 A couple of hundred stone mounds from the early Iron Age bear witness of the peasants' effort of removing stones from the fields. The plantation's spruce served as camouflage for a range of military facilities from the Second World War.

Rygbjergstenen (The Rygbjerg Stone) – runes that nearly ended up as roadstones. 117 On a shallow mound rests a rune stone. This particular stone was very close to ending up as a roadstone. The stonecutter had already cleaved the stone before he discovered the runic inscription.

A jumble of road trails. 118 Due to preservation, the small heath area is able to provide the viewer with a snapshot of "Hærvejsstrøget" as it once looked; with its jumble of humble gravel roads and sunken road trails.

Hamborggårdstenen (The Hamborggård Stone). 119 A gigantic erratic boulder of about 50 tonnes. A legend is linked to this boulder; the tale of Harald Blåtand (Harald Bluetooth) who wished to drag the boulder to his mother's grave in Jelling, however, he was forced to abandon this plan due to the rebellion against him carried out by his own son, Svend Tveskæg (Sweyn Forkbeard).

Stratified Stories at Klebæk Høje. 120 Originally, only the two Bronze Age mounds were located here. Afterwards, a Viking woman followed (about 1,100 years ago). She is buried in a 45 metre long stone ship – with a Bronze Age mound in one end and a rune stone in the other.

The Bække Monument. 121 This rune stone, dating from around 925 AD, was found in 1810 in the cemetery dyke. The original location of the runic stone is unknown.

Hundsbæk Plantage (Hundsbæk Plantation) and Fru Mettes Bjerg (The Mountain of Mrs. Mette). 122 Make the short trip from The Ancient Road to Hundsbæk Plantage and, looking west from the observation tower at the peak of Fru Mettes Bjerg, you may feel the atmosphere of the heath. Looking east instead, you have a great view of the impressively hilly eastern Jutland.

The Læborg Runestone – protected by the hammers of Thor. 123 The rune stone dates back to the Viking Age and the inscription reads: "Ravnunge Tve huggede disse runer efter Thyre sin dronning" (Tófi, of Hrafn's lineage, made these runes in memory of Thyre, his queen). The stone has been ornamented with two hammers of Thor.

1864 Border Region. Skibelund Krat 124A with its monuments and meetings was a bastion in the battle for Southern Jutland. From here, you can see across the Kongeåen river – which served as the border between Denmark and Germany from 1864 to 1920 – and all the way over to "the lost land". Boundary markers and custom houses mark one of the border crossings at Skodborghus 124B. North of Frihedsbroen (The Freedom Bridge), the boulder house called "Friheden" ("Freedom") tells the stories of teasing at the border crossing 124C.

Historier i lag ved Klebæk Høje. 120 De to bronzealderhøje kom først. Siden er en vikingekvinde (ca. 1.100 år siden) blevet gravlagt i en 45 meter lang skibssætning af store sten – med en bronzealderhøj i den ene stævn og med en runesten som støvsten i den anden. Endelig har Hærvejen trukket spor tværs over skibssætningen som et 10 meter bredt bånd af hjulspor.

Bække-runestenen. 121 Runestenen blev fundet i 1810 i kirkegårdsdiget. Man ved derfor ikke, hvor den oprindeligt har stået. Runestenen er fra vikingetiden omkring 925 og bærer indskriften: "Ravnunge Tve og Funden og Gryble, de tre gjorde Thyres høj". Denne Thyre kunne meget vel være Gorm den Gamles dronning i Jelling.

Hundsbæk Plantage og Fru Mettes Bjerg. 122 Med en lille afstikker fra Hærvejen til Hundsbæk Plantage kan man opleve fjerne horisonter. Midt i plantagen rejser Fru Mettes Bjerg sig 91 meter over havets overflade. Et udsigtstårn giver mulighed for at komme yderligere 15 meter op. Fra toppen af tårnet kan du fornemme hedesletten mod vest og det bakkede Østjylland mod øst.

Randbøl til Skodborg/Jels

Eisenzeitfelder und deutsche Ziegel. 116 Ein paar hundert Steinhäufen aus der Älteren Eisenzeit zeigen, dass die Bauern die Steine aus den Feldern ausgruben. Zwischen den Tannen der Plantage liegen auch militärische Anlagen aus dem Zweiten Weltkrieg.

Rygbjergstenen (Der Rybjerg-Stein) – Runen, die fast als Wegstein endeten. 117 Auf einem flachen Hügelgrab steht ein Runenstein, der fast als Wegstein verwendet worden wäre. Der Steinmetz hatte den Stein schon gespalten, bevor die Runeninschrift sichtbar wurde.

Ein Wirrwarr von Wegspuren. 118 Auf einer kleinen Heidefläche, die unter Naturschutz steht, wurde festgehalten, wie der Ochsenweg mit einem Wirrwarr aus bescheidenen Kieswegen und Hohlwegspuren ausgesehen haben muss.

Hamborggårdstenen (Der Hamborggård-Stein). 119 Ein riesiger Findling von ungefähr 50 Tonnen Gewicht. Dem Stein haftet die Legende an, dass König Harald Blauzahn ihn zum Grab seiner Mutter in Jelling schleppen wollte, dieses Vorhaben aber aufgrund des Aufstandes seines Sohnes, Svend Tveskæg (Sven Gabelbart), gegen ihn aufgeben musste.

„Ge-schichten“ bei Klebæk Høje (Klebæk Hügel). 120 Die zwei Bronzezeitgräber entstanden erst, als eine Wikingerfrau (vor ca. 1.100 Jahren) hier in einer 45 Meter langen schiffsförmigen Steinsætning – mit einem Bronzezeitgrab am einen Ende und einem Runenstein am anderen – begraben wurde.

Der Bække-Runenstein. 121 Der Runenstein wurde 1810 in einem Friedhofsdeich gefunden. Es ist nicht bekannt, wo er ursprünglich einmal gestanden hat. Der Runenstein stammt ca. aus dem Jahr 925.

Hundsbæk Plantage und Fru Mettes Bjerg (Frau Mettes Berg). 122 Ein kleiner Abstecher führt weg vom Ochsenweg nach Hundsbæk Plantage. Hier kann man vom Aussichtsturm auf der Spitze von Mettes Bjerg die Heideebene im Westen und das hügelige Ostjütland sehen.

Der von Thorshämmern beschützte Læborg-Runenstein. 123 Der Runenstein stammt aus der Wikingerzeit und die Inschrift lautet: „Rabenjunge Tve meißelte diese Runen nach Thyre, seiner Königin.“ Der Stein ist mit Thorshämmern dekoriert.

1864 grænselandet. Skibelund Krat 124A med mindsten og moder bastion i kampen for Sønderjylland. Herfra kunne man skue til "det tabte land" hen over Kongeåen, der var landegrænse mellem 1864 og 1920. Ved Skodborghus 124B var en af grænseovergangene – i dag er her kun grænsesten og et gammelt toldsted. Nord for Frihedsbroen fortæller det lille stenhus "Friheden" om kampen om symboler. 124C

Læborg-runestenen beskyttet af Thorshammer. 123 Runestenen er fra vikingetiden, og indskriften lyder: "Ravnunge Tve huggede disse runer efter Thyre sin dronning". Tilsvarende ved Læborg runesten er det nærliggende at tro, at dronningen, der nævnes, er Kong Gorms hustru. Herudover er stenen dekoreret med to Thorshammer – måske skulle de beskytte stenen.

1864 grænselandet. Skibelund Krat 124A med mindsten og moder bastion i kampen for Sønderjylland. Herfra kunne man skue til "det tabte land" hen over Kongeåen, der var landegrænse mellem 1864 og 1920. Ved Skodborghus 124B var en af grænseovergangene – i dag er her kun grænsesten og et gammelt toldsted. Nord for Frihedsbroen fortæller det lille stenhus "Friheden" om kampen om symboler. 124C

Signaturforklaring/ Legend / Zeichenerklärung

Hotel/Kro Hotel/ Inns Hotel/ Gaststätte	Teltplads Tent site Zeltplatz	Attraktioner Attractions Attraktionen	Svømmehal/friluftsbad Swimming bath Hallenbad/Freibad	Nr. markeringer No. Selections Nr. Auswahl
B&B B&B B&B	Dagligvare Grocery Ebensmittelgeschäft	Museum/Udstilling Museum/Exhibition Museum/Ausstellung	Udsigtspunkt Viewpoint Aussichtspunkt	Vandrerute Hiking route Wandern
Campingplads Camping site Campingplatz	Kirke, vand og toilet Church, water and wc Kirche, wasser und wc	Busstoppsted Bus stop Bushaltestelle	Natur Natur Natur	Cykelrute Cycle route Radweg
Vandrehjem Youth hostel Jugendherberg	Restaurant Restaurant Restaurant	Tog & Busstation Train- & Busstation Zug & Busstation	Information Information Information	
Pilgerhus Pilgrims hostel Herberge	Café/Cafeteria Coffee Shop / Cafeteria Café / Cafeteria	Cykelsmed Cycle repair shop Fahrradwerkstatt	Hulvej Hollow path Hohlweg	
Shelter Attraction Schutz	Seværdighed Attraction Sehenswürdigkeit	Badestrand Beach Badestrand	UNESCO UNESCO UNESCO	

Når du planlægger din tur på Hærvej.dk kan du finde oplysninger om overnatningsmuligheder, spisesteder og etapebeskrivelser langs Hærvejen. Download også Hærvejs app med detaljerede kort samt oplysninger om overnatningsmuligheder. Tjek udnaturen.dk for naturlejligheder.

Guiden er støttet af EU og Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Region Syd Danmark, Region Midtjylland, kommunerne i de to regioner og udarbejdet i samarbejde med turistbureauer og kommuner i Region Nordjylland.

Personfærge Passenger ferry Personenfähre	Nummer for europavej/rute European Route No. Nr. der Europavejstrasse	Rigsgrense International boundary Grenzlinie
Flyveplads Airport Flughafen	Nummer for primær vej/rute Primary Route No. Nr. der primären Fernverkehrsstrasse	Skov Wood Wald
Højspændingsledning, 120 kV og derover High tension line, 120 kV and more Hochspannungsführung, 120 kV und mehr	Nummer for sekundær vej/rute Secondary Route No. Nr. der sekundären Fernverkehrsstrasse	Frugtplantage, park Orchard, park Obstbaumgart, Park
Hegn Fence Zaun	Jernbane, enkeltsporet Railway, single track Eisenbahn, eingleisig	Heide Heath Heide
Station eller trinbræt Station or halt Bahnhof oder Haltepunkt	Jernbane, flersporet Railway, multiple track Eisenbahn, mehrgleisig	Sand og kilt Sand and dune Sand und Düne
Bilfærge Car ferry Wegfährer	Station eller trinbræt Station or halt Bahnhof oder Haltepunkt	Tørt ved lavvande Tidal flat Trocken bei Ebbe
Sæsonfærge Seasonal Saisonfähre	Bilfærge Car ferry Wegfährer	Eng Meadow Wiese
Personfærge Passenger ferry Personenfähre	Sæsonfærge Seasonal Saisonfähre	Marsk Marsh Marsch
	Bilfærge Car ferry Wegfährer	Bog Reeds Reede